GÖMÖRI MŰHELY

ALKOTÓK NÉPFŐISKOLÁJA GÖMÖRSZŐLŐS '91

BEKÖSZÖNTŐ

Régóta Gömör szerelmese vagyok. Kiváló embereket ismertem meg, akik szűkebb hazájuk helytörténetével, néprajzával, s ezen belül sok-sok kutatással foglalkoznak. A gömöri táj szeretete szülte a gondolatot: alkotó-tábort kellene szervezni Gömörszőlősön. Az elképzelést tett követte, negyvenkét művésszel birtokba vettük a falut.

A tiznapos programban szerepelt egy körút Gömörben - ismerkedés a népi építészettel, Kazettás, famennyezetes templomokkal, Zubogy, Zádorfalva, Szentsimon. Látogatás a putnoki Gömöri Múzeumba. Tóthné Horányi Ilus bábművész gyűjteményének megtekintése. Séta a Tompa Mihály emlékfához stb. A program nagyobb része szakmai ismereteink gyakorlása és gyarapítása, ismerkedés a tájjal, emberekkel. Megismerni:ki is az a Gömörszőlős?

A tábort sikeres kiállitással zártuk. Minden alkotó egy munkája archiv anyagba került.

A 91-es alkotótábor mottója: GÖMÖRI ARCOK, GÖMÖRI TÁJAK. Az alkotók a falut járva "portrékat" készítettek a portákról, azok lakóiról és pár mondat erejéig lejegyezték benyomásaikat rajzban vagy írásban.
A sikeres munkákból kiadványt tervezünk, mely egyben dokumentum erejű is lenne pl. tartalmazna rajzot, - megjelölve - a házat, a porta-tulajdonos nevét, szérűt, pajtát, stb. valamint a portán élők pár mondatos beszélgetését az alkotóval.
Így KÉP - IRÁS formájában utolérhetnénk az élő, mai néprajzot. A kiadványban 100-150 kép-dokumentumot tervezünk szerepeltetni. A megvalósításban Dr.Ujvári Zoltán lesz segítségünkre.

Terveinkben szerepel a népi értékek folyamatos ápolása, a falukép megőrzése.
Köztudott, hogy a gömörszőlősi galéria udvarán kapott helyet egy szabadtéri gyűjtemény, mely mezőgazdasági gépeket, munkaeszközöket, járműveket, szerszám-régiségeket őriz az utókor számára. Ezek megmentésére, konzerválására és végleges SZABADTÉRI MÚZEUMMá rendezésére szerveződne össze jövőre az alkotók egy része. Szakavatott restaurátorok és fafaragók segítségével szeretnénk elkezdeni ezt a munkát.
Elképzeléseink megvalósításában sok barátra, erkölcsi támogatásra találtunk eddig is - de ezután még többre lesz szükségünk.
Reménykedünk, hogy anyagi támogatást is kapunk.

Máger Ágnes

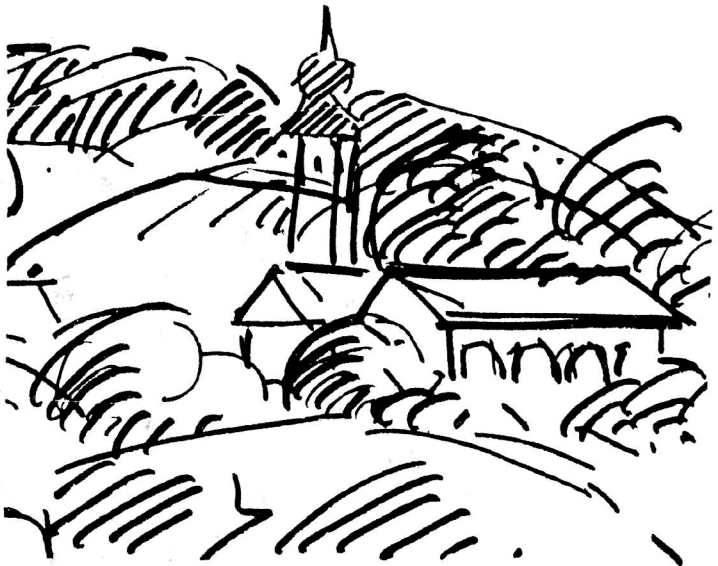

Naplórészlet

1991.július 20-án érkezett első nagyobb csoportunk a gömörszőlősi alkotótáborba. Ezen az estén ismerkedtünk össze hangulatos beszélgetés keretében a párhuzamosan itt tartózkodó királdi alkotótársainkkal. Ugyanitt a várható szervezett programokról is tájékozódhattunk.

A program gazdagnak, színesnek és nem utolsósorban tartalmasnak igérkezett, s mint később kiderült, várakozásunkban nem csalódtunk. Első hétvégénk szerencsésen egybeesett a "Gömöri Nyár" rendezvénysorozatának nyitónapjával. Több alkotótársunkkal résztvettünk a nyitóünnepségen, melynek kiemelkedő mozzanataként megismerkedhettünk a Püski könyvkiadó tulajdonosával és munkásságával, magával Püski Sándorral.

Szerdán este Dr.Ujvári Zoltán, a debreceni egyetem Néprajzi Tanszékének professzora tartott - úgy is mint a táj szülötte - a nagygömöri etnikai kultúrát átölelő érdekes előadást. Nagy sikert aratott Komthur Mária gömöri népdalcsokra. A Marosvásárhelyről elszármazó, ma Stuttgartban élő énektanár-énekesnő közkivánatra Erdélyország népballadáiból, nédalaiból is izelitőt adott, majd megtanitott egy sok változatban ismert népdalt, illetve annak gömöri változatát a hallgatóságnak Dr.Ujvári Zoltán "Szállj el fecskemadár" c. népdalgyüjteményét is ajánlva egyben.
A hallgatósághoz több falubéli is csatlakozott. Jólesően tapasztaltuk, hogy a gömöri, s igy a gömörszőlősi embereket máig foglalkoztatja és érzékenyen érinti Gömör története, kultúrája, szűkebb hazájának sorsa jövője.

A következő este szokatlan nyüzsgés, készülődés csalogatta a falu lakóit kicsi táborunkba. Újabb vendégeink a népzene és tánc értő pártolói; Mészáros Béla zenetanár és felesége Nagy Eszter népitáncos tanár töltötték meg illő hangzatokkal a máskor oly csendes falusi estét. Mészáros Béla nevének hallatán feltétlenül meg kell emlékeznünk a hetvenes évek elején feléledő Sebő Ferenc - Halmos Béla fémjelezte népzenei és táncházi mozgalomról, a népi kultúra városba viteléről, megszerettetéséről. Tanuja és résztvevője volt ennek a csodálatos munkájának Mészáros Béla is, aki most hozzáértését a paraszti kultúra egy darabját hozta közénk, szépséges zenei illusztrációkkal füszerezve mondandóját. Később a hangulat tetőfokára hágott és táncra perdült a hallgatóság, porzott a szőlősi utca! Nagy Eszter szíves invitálására csetlett-botlott a közönség, bokázás, csárdás, verbunk s ki tudja még milyen figurák címén.

Másnap reggel pedig irány a Felvidék! Látóútra indultunk Nagygömörbe. Megejtően szép tájakon buszoztunk. Izgalmaktól sem mentes utunk állomásai: Krasznahorka vára, Rozsnyó, Rimaszombat, majd Hamva. A Gömörön túl oly elszomoritóan ismeretlen Tompa kultusznak tisztelegtünk Tompa Mihály hamvai nyughelyénél, főhajtással köszöntve a megye nagy szülöttét.

Ebben a szlovákiai magyar faluban látogattuk meg az itt élő és alkotó Igó Aladár fafaragó müvészt. Lenyűgöző egyszerűsége érintetlen, felvállalt palóc magyarsága mindannyiunkat rabul ejtett. Csodálatos művészembert ismertünk meg személyében, aki nehéz paraszti munka mellett önerőből vált elismert mesterré. A mi generációnk már alig-alig találkozik a valóságos értékek nála látott, tapasztalt tömegével, szeretetével, megőrzésének és továbbadásának magától értetődő igényével.

Szombaton Váradi Márta "Életreceptek" cimmel tartott tudományos-praktikus előadást. Varázslatos egyéniségével sokoldalú ismeretrengetegével elbűvölte a hallgatóságot. Tartalmas, szép hetet tudhatunk hát magunk mögött. S még tartozunk beszámolni a vasárnap délutáni iró-olvasó találkozóról, melynek legfőbb erénye, hogy határainkon túl élő magyar szerzőkkel ismerkedhettünk meg. Mács József iró és Veres János rimaszombati költő tisztelt meg bennünket látogatásával. Mács József beszélt életútjáról, sok honfitársunkhoz hasonló nehéz sorsáról. Mindkét alkotó izelitőt hozott a műveiből.

A II. hét tervezett programjából;

Július 30-án a református templomban id.Dobosy László "Festett mennyezetek Észak-Magyarországon c. előadása.
Július 31-én az alkotók munkáiból rendezett kiállítás megnyitása a Kisgalériában.
Augusztus 1-jén látogatás a putnoki Gömöri Múzeumban és a keleméri Tompa-emlékházban. A keleméri séta keretében tornácos házakat mutat be Molnár Mihály, a TMT elnökhelyettese. Kirándulás a Tompa fához.
Augusztus 3-án táborzáró beszélgetés.

S ha mindezek után olvasóink felteszik a kérdést, hogy mitől alkotó tábor ez a tábor, a választ reményünk szerint megkapja azon a közös kiállitáson, melyet immár hagyományosan megrendezünk minden évben a gömörszőlősi tájház kiállitótermében.
Mindannyiukat szeretettel várjuk.

Bárdos Ilona

GÖMÖRI FOHÁSZ

Istenem! Ha letekintesz e szép tájra, benne e maroknyi házra, szelid szemed mosolyogjon, áldó kezed felé nyúljon. Símogasd meg e lágy dombokat, a frissen feslő zöld lombokat, a szélben hajlongó, ringó bùza-tengert, a mezőn fáradozó kicsiny kis embert. Segíts neki, hogy dolgát jól tegye, aratásának haszna legyen, ne kegye! Adj jó termést munkájáért, hisz' sokat törődik családjáért. Öleld magadhoz a megfáradt embereket, àdj nekik hálával-élő gyermekeket! Nyújts vigaszt a temetőben bolyongónak, Hogy új remény keljen a szivében holnap, s ne gondoljon Rád haraggal, eléd járuljon, ha hivod haranggal.
Áldd meg jó szívvel ki másokért él, ki csak adni tud és soha nem kér. Őrzi a nép és a vidék hagyományát, ápolja lelkünk nemzeti világát.
Adj békességet minden hű magyarnak, kik a világon bárhol is vannak, add, hogy segítsék egymást a széppel, a jóval, és szabadon élhessenek a drága magyar szóval!

Lizák M.

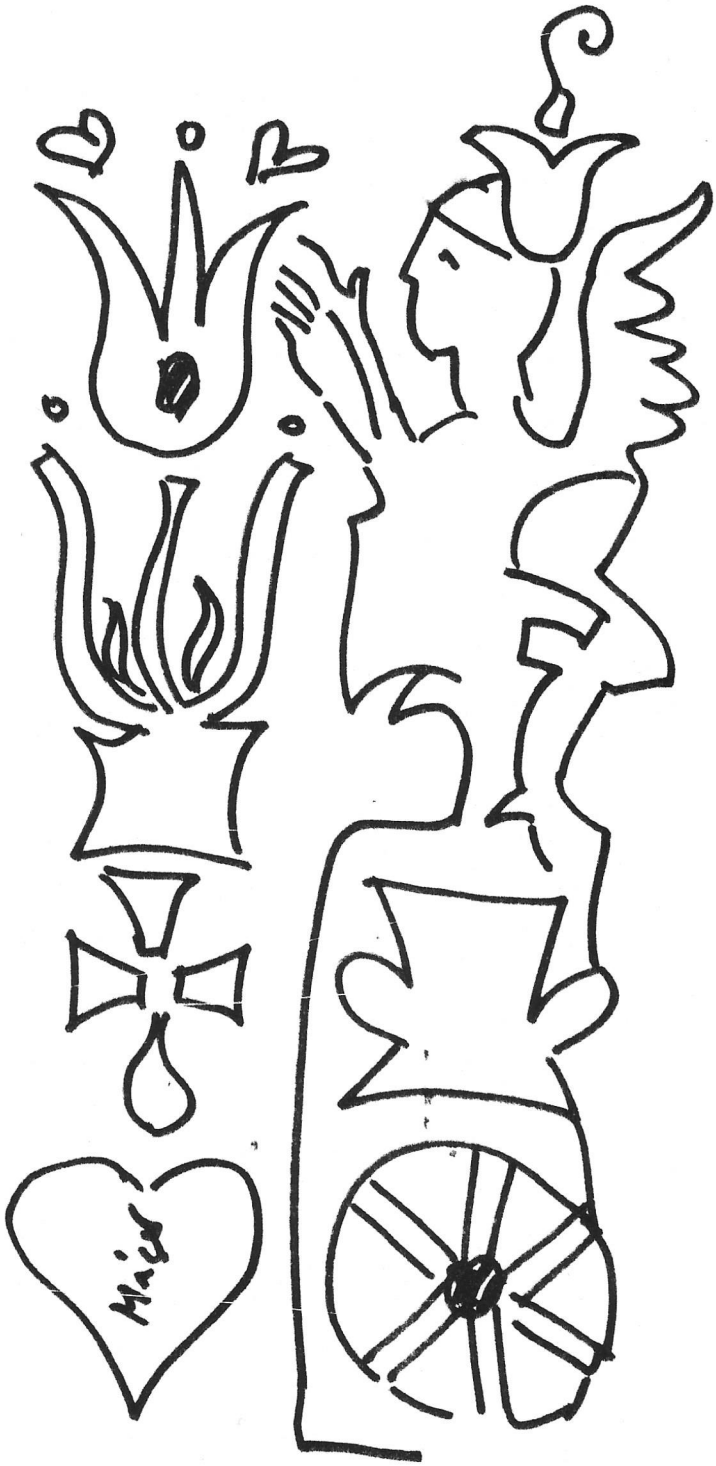

Nagygömörből Gömörszőlőske & vissza

A Rimaszombati Tompa Mihály Klub hosszú idők óta nagyon szoros kapcsolatban áll a Tompa Társaság tagjaival, részt veszünk kölcsönösen egymás rendezvényein.

Az első Gömörszőlősi alkotótáborba a szives meghivást E. Kovács Lászlótól kaptuk és az előző alkotótáborokban való résztvételek után egy kicsit elcsodálkoztunk, hogy egy ilyen pici kis faluban művésztelepet lehet létrehozni. Amikor megérkeztünk a faluba, a gyönyörű vidék, a csodálatos meberek mellett, ismerkedtünk a határon inneni alkotókkal. Az ismerkedés eredménye az lett, hogy az idén elsők között tértünk vissza e kedves tájra.

A történelmi nagy Gömör e pici darabja szivünkhöz nőtt, belénk ivódott és alkotásra serkentett bennünket.

A régi nagy Gömör nem maradhatott a tábor lakói előtt ismeretlen, Újváry professzor előadása és a felvidéken tett kirándulásunk segitett a megismerésben. A túrát egy hosszadalmas tortúrával kezdtük, ugyanis Szász László erdélyi festőművész átutazását - a cseh és szlovák határon - Átutazási engedélyhez kötötte a HATÓSÁG.

A sok-sok pecséttel ellátott beutazási engedély után a felvidéki túra kezdetét vehette. Szentkirály, Kövecses, Tornalja, Szárnya, Gömörpanyit, Csoltó, Pelsőc, Rozsnyó után megérkeztünk Krasznahorkára. A tárlatvezetés hagyott némi kivánnivalót maga után, de legalább magyar nyelven folyt, ha már magyar feliratot a pénztáron kivül másutt nem is láttunk.

A rozsnyói városnézés és vásárlás után elértünk Bején - Tompa Mihály első szolgálati helyén keresztül a történelmi Gömör fővárosába, Rimaszombatba. Itt a túra résztvevőit koszorús költőnk Veres János kalauzolta végig a város még megmaradt történelmi és kultúrális értékei között. A nemrég szétrombolt és elcsúfitott városkertben a Tompa szobornál ért véget a városnézés. A fáradt városnézők szellemes utikalauz hallgatása és a tájban való gyönyörködés közben pihenten értek Tompa Mihály utolsó állomáshelyére, a kies kis gömöri faluba, Hamvára. Itt a Tompa hagyományok megtekintése után Igó Aladár portáján nézett körül a társaság, alkotóerőt meritve a szép faragások és az izes paróc nyelven elmondott örök igazságok és biztatások tömören és szerényen megfogalmazott csokrából. Az egyszerü életvitel, a szépség iránti vágy és tisztelet, a tiszta emberi lélek valamennyi látogatót nagyon mélyen érintett. A hazatérést nem csak képletesen, hanem sokunk számára valóságosan is az jelentette, hogy visszatértünk Gömörszőlősre, a történelmi nagy Gömör valóságos kis gyöngyszemébe, ahol a tábor már annyira otthon érzi magát, hogy már hazatér ide. A remény, hogy e falu mindig szivesen lát minket, lankás dombjai, tornácos házai, kedves, dolgos szerény lakói között - éltet minket tovább.

Nagyferencz Katalin
rimaszombati fafaragó

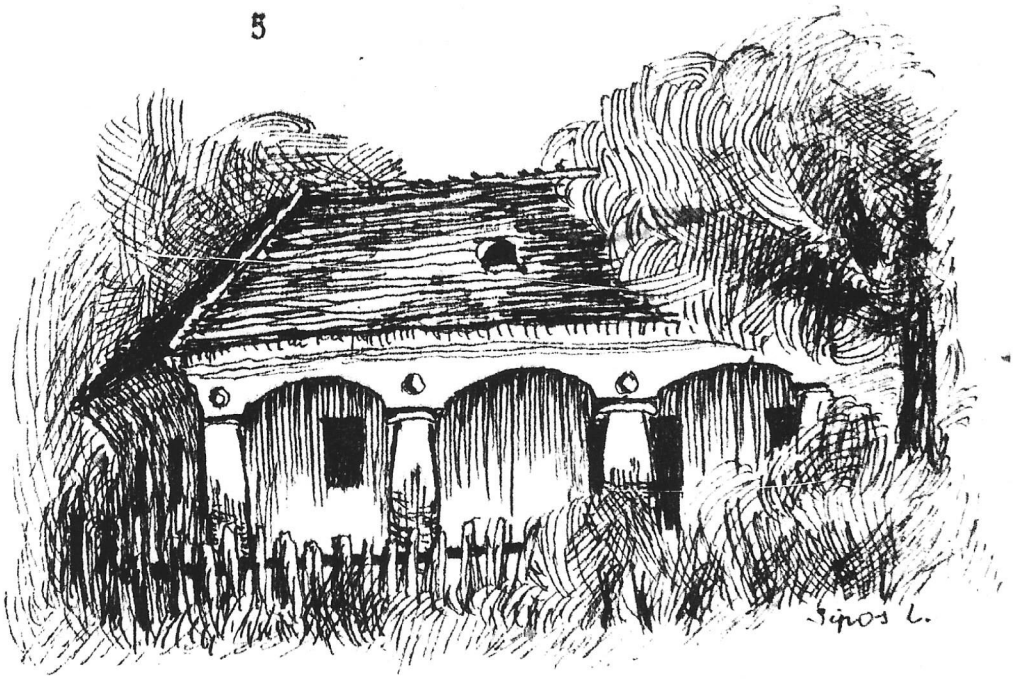

Gömöri Jegyzet II.

Fénycsodák csendje
lopódzik szívedbe
Évek kimagzott arcai
mosolyogva köszönnek
- itt vagy ott vagy -
helyzeted a helyzetük
mint gólya éhsége
mint faragott régi
erre vágytál
a világ műpipacsosából
és elhiszed
a tisztesség omló kapuja
nincs máshol
itt e nyárban
a meglelt utcán
tisztesség szép köszönése
levegőcsillogó vágyból
hegyi temető szomorúságból
ünneplő ösztönük
izzadásából, ahol ősük
és ma bőrük kitekint
Isten áldásából
fellélegzik a törvény szép
felépül felnő az akácos
por száll arc és szerelem
az évek ablakán.

Istenem, istenem,
itt csend száll
száll a fény -
tehénkörmű vigaszság
templomhasú napok
vadvirág hajnala van
- istenem száll, száll,
száll.
Élünk és köszönve
áldjuk
e táj megadott...,

/vázlatok/

Ács Németh István

megint NYÁR, megint GYÖNYÖRŰ

A királdi többéves táborozás után Gömörszőlősre jöttünk habzsolva felfogni, raktározni, a szivünkkel, agyunkkal fotózni
a csodálatos napfényt,
a gömörszőlősi levegő illatát,
a kaszák suhogását,
az együttlét varázsát,
a segitő, biztató, kérdező tekinteteket,
a dombok ölelését és
hallgatni a lélektisztitó jó szavakat.
Csak az kerül majd a papirra, vászonra, ami letisztul, ami az emlékezés rostáján fennmarad. Gyüjteni jöttünk éltető, frissitő élményt, hogy legyen erőnk majd, ami a szürke hétköznapokat enyhiti, szinesiti.

A sors hozzánk kegyes, mert megadta a tartalmas, cselekvő, alkotó életét, amelyben nem lesz helye a gyülölködésnek.

Senki ne érezze magát kevesebbnek! -bizzék egy ilyen világban! Az élmény amit gyüjtünk a sok vázlaton, megkezdett és befejezett képen, az itteni emberek jóindulatu kedvessége él bennünk tovább, bármilyen távol is vagyunk egymástól: a Tiszán-, vagy Dunántúlról, a Bükk vidékéről, Erdélyből, az Alföldről, vagy Budapestről jöttünk. A közös sors, az érdeklődés szálai elszakithatatlanok; feladatunk belsőnk titkaiból részesiteni másokat. Festményeinkben egy-egy lélek lakik, melyet sem szóval, sem más eszközzel kifejezni nem lehet.

Fotózzunk tehát szemünkkel és agyunkkal és szivparancsra tegyük dolgunkat!

Ha nem lehetnénk itt, e gazdag élmények nélkül szegényebb volna életünk.

Ezért volt megint gyönyörű a nyár!

Zsombi

Erdélyi vendégünk

Szász Lászlónak neveznek, Erdélyből, Marosvásárhelyről meghívásra érkeztem az Alkotó-táborba.
A Maros-megyei Amatőr Képzőművész Egyesületnek vagyok a tagja 1981-től. Képzőművészeti területem a GRAFIKA.

Az első két nap nagyon fáradtan, de téma kereséssel foglalkoztam. Meglepett a környezet, a lankás és nagyobb dombvidék, az erdők a környező települések portáinak ősi és a napig fennmaradt földmüvelő felszerelései, gyönyörü falu muzeum és a képzőmüvészeti galéria. Nem hittem a szememnek, hogy egy ilyen kis faluban ilyen is létezik. Ami a tájat illeti, én hozzá vagyok szokva a havasokhoz, öreg fenyvesekhez, rohanó, pisztrángban gazdag hegyi patakokhoz, szakadékos hegyekhez, melyek mély romantikát és kemény küzdelmes titkokat rejtenek. De rövid idő alatt beilleszkedtem, most már teljesen itthon érzem magam, s kár, hogy olyan hamar el kell mennem. A beilleszkedéshez hozzásegitettek képzőmüvész testvéreim, a müvészeti vezetők szeretete, előzékenysége és a helyi lakosság kedvessége.
SAJNÁLOM ITTHAGYNI A FALUT!
Isten tartson meg benneteket erőben, egészségben, hogy ALKOTNI tudjatok!

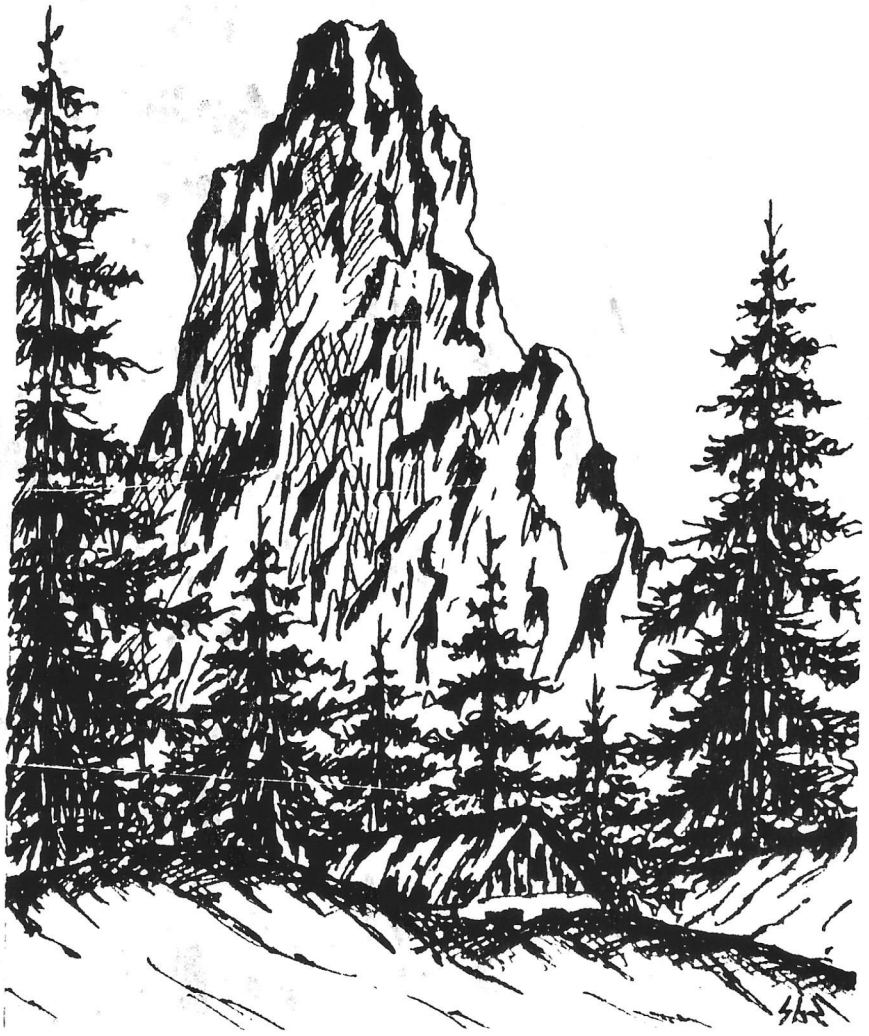

Szász László

1981.

Megérkezvén Gömörszőlősre

Gömörszőlős, hol idén felvertük tanyánk,
sok meglepetés várt már ránk.
Egyik ámulatból estünk a másikba, s
reménykedtünk, nem szorulunk bent a budiba.
Vizet kivánsz? Csak egy kis gyalogut,
Ott a csap és a gémeskut.
A kut mellett villanypóznán, csodáld a
gólyapárt,
Kit élelemért a fióka várva várt.
Rójuk az utat, mindegy ki tanyája,
Senki sem szól miránk.
Téma ezer, csak most már ihlet kell.
A muzsa csókra várva, jól lesült egy-két
müvész lélek háta.
Sebaj, még csak egy hét telt el, teli
jókedvvel és örömmel,
Nomád élet nehézségeit feledve
Töltjük táborozásunk szép napjait,
melyet a falusi élet megismerése gazdagit.
Falu népe dolgos napjuk megszakitva segit,
kiszolgál és kivánságunk lesi,
Melyet tiszta szivből köszönünk neki.
Ha eltelik ittlétünk
hazaérkezve sem felejtünk
barátságos gömöri Emberek,
Szép gömöri táj a viszontlátásra,
Isten veletek.

Hajduné Cs. Sári

MESE A BABGULYÁSRÓL

Egyszer volt, hol nem volt a gömöri dombokon is tul, volt egy falu, ugy hivták, hogy Gömörszőlős. Ennek a falunak volt egy nagy-nagy képzőmüvész tábora. Ennek a tábornak volt három fia. A három szegény legény egyszer csak elhatározta, hogy falunézőbe megy és beszerzi a babgulyáshoz valót. Fogták a tarisznyájukat és a lyukas pénztárcájukat, és be is vásároltak. A füstös ház tornácán főzésbe is fogtak. Egyszer csak eléjük állt a jóságos tündér Juliska néni és megkérdezte őket, van-e valamilyen kivánságuk. És tessék elképzelni a szegény legényeknek volt három kivánsága;
- a legnagyobbnak málnaszörp kellett,
- a középsőnak mai sor kellett volna,
- a legkisebb viszont kisüstit kért.

És lőn! A fiuk ittak, a babgulyás megfőtt és az alkotók még most is ennének, ha olyan finom nem lett volna, hogy el nem fogyott volna.
Nem baj az szólt a jóságos tündér. Ha a babgulyás több lett volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Nagyferencz Katalin

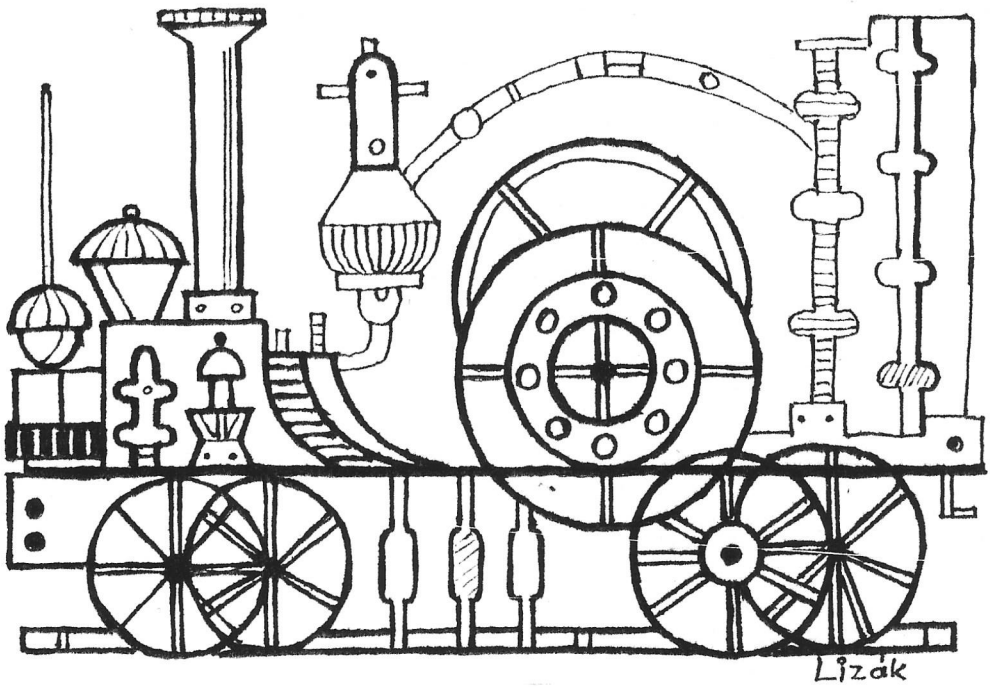

Ha elmegyünk....

Csend lesz ujra
a faluban, ha elmegyünk.
A völgy - énektelen
és nem lesz utánunk
por és visszhang,
mert hazavisszük
e szép egyszerü világot
emlékben, képekben és
nagy-nagy mesékben.

ÁNI

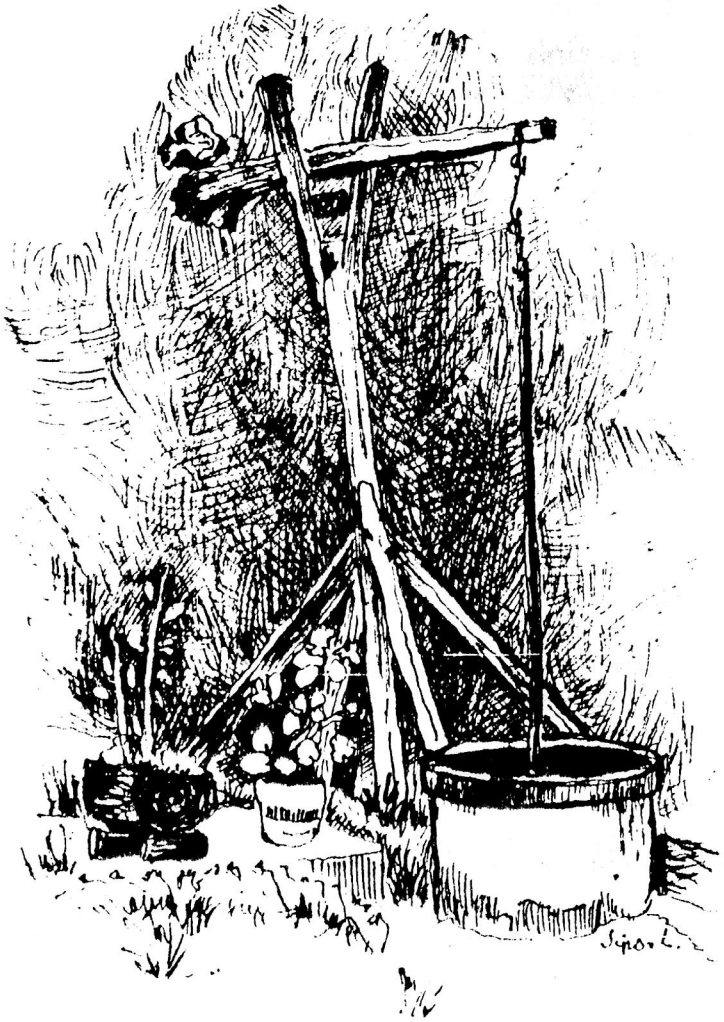

Megjöttem Gömörbe
Festek egy gödörben.
Mellettem a múzsám
Ő, én kedves múzsám
Polish

Itt vagyok Gömörben
Nyaligbol Gömörben
Elérnem nem szabad
A képeket autom
Pi...

Spejzben lakom, földön hálok
A lakam alatt p...lok
Mégis teljes a világom
Szívből vidoraöl Angyálok

Gyerekszáj

Konstruktiveista festőnövendéktől kérdezi a gyermektábor kis lakója:
- És rendes képet mikor tetszik festeni?
Szerinted milyen a rendes kép?
- Hááát???????
Tényleg, milyen a rendes kép?
Nem rendes, hanem jó.

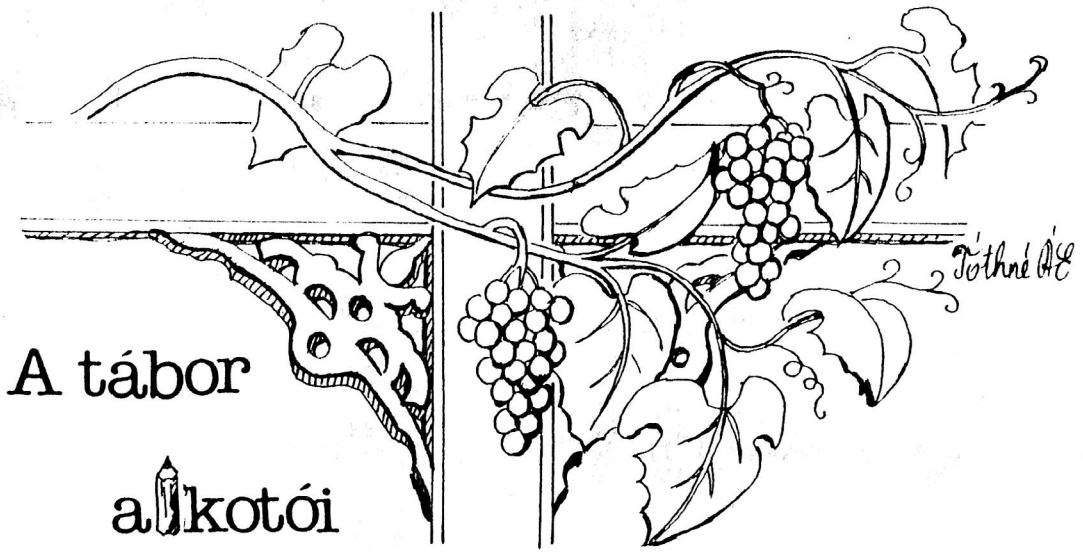

A tábor alkotói

Ács Németh István	Ács
Feketéné Fehérvári Éva	Ózd
Hajas Gyula	Jászberény
Hajdu Péterné	Budapest
Kissné Sipos Lidia	Győr
Kuli Zsolt	Jásztelek
Lizák Péterné	Budapest
Magyar Piroska	Budapest
Mayer Irén	Budapest
Móczó Rita	Jászberény
Nagyné Koncz Éva	Jászberény
Rosta Erzsi	Budapest
Santekne Szölösi Ildikó	Budapest
Szabó Ibolya	Budapest
Szász László	Marosvásárhely
Tóta Ferencné	Szolnok
Tóthné Árvai Erzsébet	Miskolc
Vassné Papp Cecilia	Ózd
Velkeiné Pócz Ilona	Jászberény
Zsombolyai Mária	Oroszlány

Miskolcról

Bárdos Ilona	
Bárdos Iván	
Bárdos József	
Bencs Zsuzsa	
Bodnár Gábor	
Éliás István	
É. Minden Mónika	
Garai Csilla	
Gosztonyi György	
Horváth Kinga	
Kozma Stella	
Matolay Ildikó	
Mezei Miklósné	
Mezei Miklós	
Nógrádi Ilona	
Nagy Miklósné	
Végvári Zsófi	
Vigh Anita	
Závodszky János	
Nagyferenc Katalin	Rimaszombat
Urszin Veronika	Onga

Művészeti vezető; Buna Konstantin

Táborvezető és szervező; Dobosy László

Művészeti vezető és szervező: Máger Ágnes

Házigazda: É.Kovács László Gömörszőlős polgármestere

Támogatóink voltak

A Csehszlovákiai Magyar Kulturáért Alapitvány - Vasas Szakszervezet Országos Központja Budapest - "Egyetértés" Mezőgazdasági Termelőszövetkezét Putnok - Ózdi Olvasó Egyesület Ózd - Gömörszőlős /Putnok-Sajóvelezd/ önkormányzata - Tompa Mihály Társaság Kelemér-Gömörszőlős - továbbá az Ózdi és Putnoki Polgárvédelmi Parancsnokság és a falu vendéglató családjai.

Felelős kiadó;Dombovári Péter
Ózdi Olvasó Egyesület igazgatója